

Vlčí hlad

Metodika pre pedagóga

Predná strana – práca v skupinách a diskusia

- Rozdeľte žiakov do skupín po 4 - 5 členov.
- Pozrite si príbeh Vlčí hlad na www.5penazi.sk/5peniazko.
- Dajte každej skupine 1 vytlačenú a zloženú pomôcku, ktorú zatiaľ neotvárajú.
- Úlohou každej skupiny je dohodnúť sa a vybrať jednu z dvoch možností. Nie je tu správna alebo nesprávna odpoveď, je na skupine, ktorú možnosť považujú za najväčšiu babičkinu chybu. Podľa výberu skupina otvorí danú polovicu pomôcky a vypracuje úlohy.
- Na záver nechajte skupiny odprezentovať svoje nové vedomosti a odpovede a porovnajte výsledky.
- Úlohy pre skupiny podľa ich výberu:

Možnosť 1 „MALA SLABÉ HESLO“:

V tejto časti sa žiaci dozvedia, akú úlohu pri ochrane zohráva heslo. V 1. úlohe sa pokúsia uhádnuť babčine nové silné heslo, vytvorené z pestrej kombinácie informácií o nej. V 2. úlohe je priestor pre skupinovú diskusiu žiakov o tom, aké typy hesla používajú a čo je dôležité použiť pri tvorbe hesla, aby bolo bezpečným.

Možnosť 2 „NECHALA SA OKLAMAŤ“:

V tejto časti žiaci zistia, čo je phishing – najčastejší typ podvodu v súčasnosti. Zamyslia sa na tým, ktoré osobné údaje a akým spôsobom je potrebné si chrániť. V 1. úlohe majú prísť na 3 rôzne formy phishingu. Možné odpovede nájdete v druhej časti tejto metodické pomôcky. V 2. úlohe je priestor pre skupinovú diskusiu žiakov o tom, ako sa majú zachovať, ak sa dali nachytať alebo boli okradnutí.

Zadná strana – práca v skupinách a diskusia

- Otočte materiál na zadnú stranu.
- Prvou úlohou žiakov v skupinách je dopísať do textových bublín inštitúcie, veci, technológie alebo ľudí, ktorí predstavujú jednotlivé postavy z príbehu.
- Pred kreslením príbehu v druhej úlohe skúste spoločne vymyslieť čo najviac možností, ako by vlk mohol oklamať babku, keď mu nevyšlo to, že sa prezliekol za Čiapočku.
- Následne nechajte skupiny dokresliť komiks s vlastnou zápletkou.
- Na záver diskutujte so žiakmi o všetkých typoch reálnych podvodov. Pobavte sa o tom, prečo často naletíme. Podvody fungujú, pretože existuje dôvera medzi ľuďmi. Bez dôvery by podvodníci nemali šancu. Bez dôvery by však nefungovali ani vzťahy a vlastne ani celá spoločnosť. Zaujímavosťou je, že existuje vzťah medzi dôverou a tým, ako sa štátu ekonomicky darí. Čím vyššia je v štáte dôvera, tým vyššie je aj jeho HDP. Mali by sme sa teda zameriavať na zvýšenú opatrnosť, nie na zvyšovanie nedôverčivosti.

Metodické pomôcky:

Predná strana

1. Správne heslo (k možnosti 1 „MALA SLABÉ HESLO“, úloha 1): ČČ5@pink2.
2. Rôzne príklady phishingu (k možnosti 2 „DALA SA OKLAMATĚ, úloha 1):
  - SMS, že ti nevedia doručiť balík (ty im odovzdáš správnu adresu a zvyčajne aj údaje k účtu).
  - Telefonát z banky, že ti vykradli účet a banka chce zablokovať tvoju kartu (ty im prezradíš údaje o karte, ktoré zneužijú).
  - Cez Facebook chce od teba človek kúpiť niečo na Marketplace a zaplatiť kuriérom (na falošnej kuriérskej stránke zadáš údaje o karte, ktoré zneužijú).
  - Zaslaný e-mail, že tvoje heslo bolo zneužitá a máš si ho zmeniť (po prihlásení cez odkaz z e-mailu im vlastne heslo prezradíš).
  - Telefonát z inštitúcie (polícia/nemocnica), že máš zraneného člena rodiny (chcú peniaze).
3. Ako sa zachovať v prípade zneužitia:
  - Ukradnutá/stratená platobná karta – kartu treba čím skôr zablokovať, ideálne cez aplikáciu banky znížiť limit na karte na 0 € alebo ju rovno blokovať (príp. telefonicky, osobne v pobočke banky).
  - Stratený občiansky preukaz – je potrebné bezodkladne nahlásiť na políciu a vybaviť si nový.
  - Ak ti príde informácia o nabúraní sa do účtu, najskôr si over, či je to pravda (neklikaj na linky z mailu/správy), ale choď priamo na svoj účet (soc. siete, email, bankový) a over, či ti heslo funguje. V správe skontroluj URL adresu tlačidiel a odkazov (smeruje na skutočnú stránku alebo podozrivé URL adresy?).

Zadná strana:

1. Postavy v skutočnom živote – pár príkladov, ktoré môžu žiaci napísať.
  - Vlk – podvodník, odosielateľ podvodného emailu, kupca/predajca cez bazár.
  - Babička – ty, osoba, ktorú podvodník nachytá.
  - Poľovník – tvoja banka, polícia, nemocnica.
  - Čiapočka – osoba, ktorej identitu ukradli, naša rodina, tvoja banka, polícia, nemocnica, deep-fake.
2. Nápad, ako dokončiť komiks:
  - vlk heslo zistí inak, prelomí ho technológiou,
  - vlk sa prezlečie za poľovníka a nalieha, že Čiapočke sa niečo stalo...
  - vlk presvedčí Čiapočkinu babičku, že ona jediná ho môže zachrániť, jeho život je v jej rukách a potrebuje finančnú pomoc, aby spolupracovala,
  - vlk donesie babičke balík – od Čiapočky a babička mu otvorí/zaplatí,
  - vlk príde babičke ponúknuť jedinečnú investičnú príležitosť, kde stačí dať pár eur a zarobí milióny.
3. Typy podvodov:
  - online podvody – najmä phishing (kradnutie hesiel, identity a podobne), ale aj nákupné a bazárové podvody,
  - romantické podvody – podvodník využíva klamstvo a buduje dlhodobé vzťahy najmä online a telefonicky. Od obete potrebuje získať peniaze na stretnutie, peniaze na pomoc v ťažkej situácii. Často ich na začiatku vráti a následne pýta viac a viac,
  - investičné podvody - ide o ponuku zisku veľkých peňazí, hoci aj za malý vklad,
  - telefonické podvody - fungujú na princípe naliehavosti v mene technickej podpory, tvojej banky, polície, nemocnice a podobne,
  - viac o podvodoch sa dozviete aj na stránke 5peňazí <https://5penazi.sk/category/varovania/>.